

У підсумку, глобальні виклики мають значний вплив на соціально-економічну нерівність у світі, яка залишається однією з найбільших проблем сучасного світу. Для розв'язання цієї проблеми потрібно спільне зусилля всіх стейкхолдерів на місцевому та глобальному рівнях, зосередження на підтримці сталого та справедливого розвитку, забезпеченні рівного доступу до освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, розвитку нових робочих місць та сприянню розвитку зелених технологій та стійких енергетичних джерел. Важливо пам'ятати, що тільки шляхом спільних зусиль можна досягти сталого та справедливого розвитку, що забезпечить благополуччя для всіх людей.

Перелік використаних джерел:

1. *The Biggest Global Risks of 2023*. Nick Routley. URL: <https://www.visualcapitalist.com/global-risks-2023>.
2. *WEF Global Risks Report Unveils Top Risks World Is Facing*. Shruti Tripathi. 2023. URL: <https://www.businessworld.in/article/WEF-Global-Risks-Report-Unveils-Top-Risks-World-Is-Facing-/12-01-2023-461555>.
3. *The Global Risks Report 2023 18th Edition INSIGHT REPORT*. 2023. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf?_gl=1*bqxcfk*_up*MQ..&gclid=Cj0KCQiAgaGgBhC8ARIsAAyLfEGKx_Mbmsn4IH-EaIfFY9g4ImUt8uTGo2OXdT5s1O7KyjDqheFKjMaAgtXEALw_wcB.

*Сентик Максим
Длугопольська Тетяна*
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) в різні часові періоди мала досить різні трактування, однак за своєю суттю вона відноситься до «саморегулювання бізнесу з метою бути соціально підзвітним» [1]. Досягнення такої мети охоплює покращення умов праці, зменшення викидів вуглецю, справедливу торгівлю (fairtrade), що полягає у створенні безпечних умов та справедливій оплаті праці, а також багато інших заходів [2]. На своєму базовому рівні КСВ є проявом визнання бізнесом свого обов'язку перед суспільством. Незважаючи на те, що широке впровадження КСВ відбулося порівняно недавно, сама концепція існує вже більше століття, оскільки вже з кінця 1800-х рр. поширилися практики філантропії, а погіршення умов праці на підприємствах змусило їх керівництво трансформувати свої поточні моделі виробництва на користь працівників. Бізнес-магнати почали робити пожертви на суспільно значущі цілі, а деякі власники бізнесу навіть скорочували робочий

день і покращували умови праці, заклавши основу соціально відповідальних корпорацій [3].

Однак, сам термін «корпоративна соціальна відповідальність» був введений лише у 1953 р. американським економістом Г. Боуеном [4]. У своїй книзі вчений визнав велику силу впливу корпорацій на суспільство, а тому стверджував, що бізнесмени зобов'язані проводити політику, яка є корисною для суспільного добробуту. В цьому аспекті феномен КСВ можна сприймати в категоріях суспільного або квазісуспільного блага, що поєднує корпоративне управління і економіку публічного сектору.

Витоки наукового дослідження феномену корпоративної соціальної відповідальності можна знайти в працях Дж. М. Кейнса та Г. Боуена, присвячених соціальній економіці та публічним видаткам на подолання проблем бідності та безробіття [5; 6; 7]. Однак, спочатку сфера КСВ була надзвичайно вузькою. Значно пізніше те, що почалося як рух компаній за благодійність і скорочення робочого часу, переросло в ініціативу, яка змінила спосіб ведення бізнесу та вплинула на всі аспекти діяльності корпоративного сектора. Безпосередня трансформація початкової концепції КСВ почалася в 1960-х рр., коли вчені почали розглядати КСВ як відповідь на нові виклики сучасного суспільства, а бізнес, у свою чергу, почав впроваджувати практики розв'язання соціальних проблем [3]. Проте, всеодно це були «точкові» ініціативи, які глобально мало що змінювали.

У 1970–80-х рр. КСВ продовжувалася стабільно впроваджуватися бізнесом і набула особливого значення у 1980-х рр. через більшу дерегуляцію бізнесу, яка означала те, що корпорації повинні були нести персональну відповідальність за соціальні та екологічні наслідки своєї діяльності. КСВ у цей час здебільшого обмежувалась захистом прав людини та трудових прав, боротьбою із забрудненням довкілля та управлінням відходами.

Поступ глобалізації в 1990-х рр. сприяв розширенню масштабів КСВ і заклав основу для її сучасного розуміння. Саме в цей період відбулося прийняття Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу. Саме прийняття таких важливих документів сприяло зміщенню акцентів за відповідальність корпорацій перед суспільством з локальних на глобальні проблеми.

На початку 2000-х рр. стало зрозуміло, що підприємства втрачають набагато більше, якщо вони не беруть участі в КСВ, яка стала невід'ємною частиною ведення бізнесу, репутаційного капіталу компаній та все більше впливає на вибір споживачів. Наприклад, згідно маркетингових опитувань [3; 8], майже 90% споживачів, напевне, купили б продукт, якщо компанія звернула увагу на проблему, яка їх хвилює, тоді як 75% споживачів відмовилися б купувати продукт, якби компанія мала іншу позицію щодо актуальної для споживача проблеми. КСВ також є важливим фактором у залученні талантів, оскільки люди хочуть працювати в компанії, яка підтримує спільні цінності [9]. Крім того, комплексна програма КСВ може підвищити репутацію бренду та довіри до нього, покращити управління ризиками та ланцюгами поставок, сприяти економії коштів за рахунок підвищення ефективності та збільшення доходу

тощо. Таким чином, компанії, які сповідують принципи КСВ, створюють синергетичний ефект не лише для бізнесу, але й суспільства.

Перелік використаних джерел:

1. Reckmann, N. (2023). *What Is Corporate Social Responsibility?* <https://www.businessnewsdaily.com/4679-corporate-social-responsibility.html> (Last accessed 20.02.2023).
2. *What is Fairtrade?* <https://www.fairtrade.org.uk/what-is-fairtrade> (Last accessed 20.02.2023).
3. Schoff, C. (2021). *The Evolution of Corporate Social Responsibility.* <https://www.ecolytics.io/blog/evolution-of-csr> (Last accessed 20.02.2023).
4. Bowen, H. R. (2013). *Social Responsibilities of the Businessman.* University of Iowa Press. 298 p.
5. Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest, and Money.* London: Macmillan.
6. Blinder, A. S. (2021). *Keynesian Economics. The Concise Encyclopedia of Economics.* www.econlib.org (Last accessed 20.02.2023).
7. Bowen, H. R. (1948). *Toward social economy.* Rinehart. 1st Edition. 336 p.
8. *Business Insights* (2022). <https://online.hbs.edu/blog/post/corporate-social-responsibility-statistics> (Last accessed 20.02.2023).
9. Длугопольська Т. І., Сентик М. В. (2022). *Успішні кейси міжнародних компаній у сфері корпоративної соціальної відповідальності. Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві (Socio-Economic Relations in the Digital Society), № 4(46), 49–57.*

Харковський Богдан

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ЕКОЛОГІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ ЄС В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

За останні роки енергетичний ринок Європейського Союзу (ЄС) зазнав суттєвої екологічної трансформації у відповідь на глобальні виклики, такі як зміна клімату, виснаження ресурсів та зміни у політичному становищі. Ця трансформація була зумовлена поєднанням політичних ініціатив, технологічного прогресу та зміни вподобань споживачів. ЄС поставив перед собою амбітні цілі щодо скорочення викидів парникових газів, збільшення виробництва відновлюваної енергії та підвищення енергоефективності. Ці цілі відображено в Європейській зеленій угоді, комплексному плані зробити економіку ЄС стійкою та вуглецево-нейтральною до 2050 року. [1] Зелена угода включає низку політичних заходів для підтримки переходу до більш стійкої енергетичної системи, таких як:

- збільшення частки відновлюваної енергії;
- сприяння розвитку енергоефективності ресурсів;
- підтримка розвитку технологій з низьким вмістом вуглецю.